codarts lyceum

Pestprotocol

Versie oktober 2026

INHOUDSOPGAVE

Pesten
- Wat is pesten?
- Hoe wordt er gepest?
- De gepeste leerling
- De pester
- De meelopers en de andere leerlingen
- Het aanpakken van pesten

Het pestprotocol
- Uitgangspunten
- De vijfsporenaanpak
- Preventieve maatregelen

Het stappenplan na een melding van pesten
- De mentor
- De leerlingbegeleider
- Het pestproject
- Schorsing
- Schoolverwijdering
- De taak van de docent

Bijlagen
- Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling
- Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

PESTEN

Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

Onderstaande gedragingen kunnen onderdeel zijn van pestgedrag wanneer sprake is van het hierboven beschreven regelmatige en systematische karakter. Een eenmalig incident kan eveneens ernstig of grensoverschrijdend zijn, maar valt niet automatisch onder de definitie van pesten. In dat geval kunnen de algemene schoolregels en disciplinaire bepalingen uit het leerlingenstatuut van toepassing zijn.

Over de redenen waarom mensen zich agressief gedragen, bestaan allerlei theorieën. Volgens de ene theorie is geweld een onontkoombaar verschijnsel, dat op zijn best op een acceptabele wijze kan worden gekanaliseerd, volgens een andere theorie komt geweld voort uit frustratie en kan dit worden voorkomen door ontevredenheid weg te nemen, de agressie opwekkende omgeving om te vormen en reflectie op het gedrag te stimuleren.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weet men niet altijd hoe men ermee om kan gaan.

Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) bij het tegengaan van pesten. Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben.

Voor onze mentoren van het Codarts Lyceum en betrokkenen van Codarts betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Hoe wordt er gepest?

Met woorden: vernederen, belachelijk maken schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken gemene briefjes, digitaal pesten;

Lichamelijk: trekken aan kleding, duwen en sjorren schoppen en slaan, iets in andermans eten of drinken doen, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken;

Achtervolgen: opjagen en achternalopen, in de val laten lopen, klemzetten of -rijden, opsluiten;

Uitsluiting: doodzwijgen en negeren, uitsluiten bij groepsopdrachten en van feestjes;

Stelen en vernielen: afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen kliederen op boeken; banden lek prikken, fiets beschadigen;

Afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.

Leerlingen die gepest worden, doen vaak iets anders dan klasgenoten of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet. Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over.

Redenen hiervoor kunnen zijn:
Schaamte;
Angst dat de ouders met de school of pester gaan praten en dat het pesten dan erger wordt;
Het probleem lijkt onoplosbaar;
Het idee dat je niet mag klikken.

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieperliggende oorzaken hebben:
Een problematische thuissituatie;
Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet): als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken;
Het moeten spelen van een niet-passende rol;
Een voortdurende strijd om de macht in de klas;
Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; ;
Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau);
Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid).

Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.

De meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.
De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

Het aanpakken van pesten

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit het Codarts Lyceum en Codarts. De grote vraag is hoe dat het beste kan en vooral ook hoe we dat binnen ons onderwijsteam het beste kunnen aanpakken.

HET PESTPROTOCOL

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelswijze gaan aanpakken.

Uitgangspunten

Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; docenten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
3. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.
6. Dit pestprotocol is een uitwerking van het beleid rond sociale veiligheid en moet worden gelezen in samenhang met het leerlingenstatuut, de schoolgids en het schoolreglement. Bij strijdigheid is het leerlingenstatuut leidend.

De vijfsporenaanpak

Dit houdt in:

De algemene verantwoordelijkheid van de school

De school zorgt dat de medewerkers voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten.
De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

Het probleem wordt serieus genomen.
Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt.
Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.
Het aanbieden van hulp door de mentor of de counselor

Het bieden van steun aan de pester

Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor degene die gepest wordt.
De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
Wijzen op het gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag. Het aanbieden van hulp door de mentor of de counselor.

Het betrekken van de middengroep bij het probleem

De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier in de toekomst op terug.

Het bieden van steun aan de ouders
Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen. De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken.
De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.
De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.
De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school, het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerd(er) te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

Preventieve maatregelen

1. Elke mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Ook bespreekt de mentor in zijn klas het pestprotocol. Tevens wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken, maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd.
2. In de leerjaren 1 t/m 3 wordt aandacht besteed aan pesten in één of meerdere mentorlessen. De leerlingen ondertekenen aan het eind van deze les(sen) een aantal samen gemaakte afspraken (het pestcontract).
3. Indien een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij of zij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd.
4. Van relevante gesprekken en gemaakte afspraken worden zakelijke aantekeningen gemaakt in het leerlingvolgsysteem, met inachtneming van de geldende privacyregels.

Voorbeeld van een pestcontract

Contract 'veilig in school'

Ik vind dat iedereen zich veilig moet voelen in school. Daarom houd ik mij aan de volgende afspraken:

1. Ik accepteer de ander zoals hij is en ik discrimineer niet
2. Ik scheld niet en doe niet mee aan uitlachen en roddelen
3. Ik blijf van de spullen van een ander af
4. Als er ruzie is, speel ik niet voor eigen rechter
5. Ik bedreig niemand, ook niet met woorden of digitaal
6. Ik neem geen wapens of drugs mee naar school
7. Ik gebruik geen geweld, ook geen digitaal geweld
8. Als iemand mij hindert, vraag ik hem of haar duidelijk daarmee te stoppen
9. Als dat niet helpt, vraag ik een docent om hulp

HET STAPPENPLAN NA EEN MELDING VAN PESTEN

Na een melding onderzoekt de school eerst de aard, ernst, frequentie en context van het gedrag. Daarbij wordt vastgesteld of sprake is van pesten zoals omschreven in dit protocol, van een ander grensoverschrijdend incident, of van een conflict tussen leerlingen.

De mentor

1. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in de bijlage. Vervolgens beoordeelt de mentor of een gezamenlijk gesprek tussen beide leerlingen wenselijk en verantwoord is. Indien dit het geval is, probeert de mentor samen met de leerlingen tot duidelijke afspraken te komen.
2. De mentor neemt contact op met de ouders van de pester en de gepeste en betrekt hen bij de oplossing.
3. De mentor bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
4. De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groepssfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft.
5. Indien het probleem escaleert, meldt de mentor het gedrag aan de coördinator onderbouw of bovenbouw. Hij overhandigt de coördinator het dossier met daarin de gebeurtenissen en de afspraken die zijn gemaakt.

Anti-pestcoördinator

1 Silke Kammer kan, als anti-pestcoördinator, in onderling overleg, de rol van de mentor overnemen bij escalatie van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.

2. Zij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.

3. In het contact met de pester is het doel drieledig, namelijk:

- confronteren (zie bijlage),
- mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen,
- helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.

4. In het contact met de gepeste leerling wordt onderzocht welke ondersteuning de leerling nodig heeft om zich veilig te voelen en weerbaar te kunnen handelen. Daarbij blijft uitgangspunt dat de verantwoordelijkheid voor het stoppen van het pestgedrag bij degene ligt die pest en bij de school.
5. Zij stelt alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.
6. Zij bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouders.
7. Zij koppelt alle informatie weer terug naar de mentor.
8. Zij is bereikbaar via s.kammer@saro.org

Het pestproject

Bij herhaald pestgedrag kan de school de leerling verplichten een individueel programma te volgen. Het doel hiervan is reflectie op het eigen gedrag en bewustwording van de gevolgen daarvan voor anderen. Ouders worden hierover geïnformeerd. Afhankelijk van de aard en ernst van het gedrag kunnen daarnaast of in plaats daarvan andere passende maatregelen worden getroffen.

Schorsing

Wanneer pestgedrag ondanks eerdere interventies voortduurt, kan de school besluiten een disciplinaire maatregel op te leggen. Bij het bepalen van de maatregel wordt rekening gehouden met onder andere de aard, ernst, duur en frequentie van het gedrag, de gevolgen voor betrokken leerlingen en eventuele eerdere incidenten en interventies.

In beginsel wordt gewerkt volgens de opbouw van maatregelen zoals beschreven in dit protocol. Wanneer echter sprake is van ernstig wangedrag of een ernstig veiligheidsincident, kan de school gemotiveerd besluiten direct een zwaardere maatregel te treffen.

Bij iedere disciplinaire maatregel moet sprake zijn van een redelijke verhouding tussen de ernst van de aanleiding en de zwaarte van de maatregel. Voor schorsing gelden de bepalingen uit het geldende leerlingenstatuut.

Schoolverwijdering

Wanneer een leerling ondanks eerdere interventies en maatregelen ernstig of structureel pestgedrag blijft vertonen, kan de schoolleiding beoordelen of verdere disciplinaire maatregelen noodzakelijk zijn. In uitzonderlijke gevallen kan definitieve verwijdering worden overwogen.

Een besluit tot definitieve verwijdering vindt uitsluitend plaats volgens de daarvoor geldende wettelijke procedure en de bepalingen uit het leerlingenstatuut.

De taak van docenten

De docenten hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen bij de mentor om hulp en overleg in gang te zetten. De docent legt daarbij zo feitelijk mogelijk vast wat hij of zij zelf heeft waargenomen en vermijdt in de verslaglegging conclusies over intenties die niet zijn vastgesteld.

Bijlagen

Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten
Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem
Door wie wordt je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
Hoe vaak wordt je gepest?
Hoe lang speelt het pesten al?
Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Pesten kan grote gevolgen hebben voor het zelfvertrouwen en gevoel van veiligheid van een leerling. Bespreek samen met de leerling welke ondersteuning nodig is en hoe de leerling zich weer veiliger en zekerder kan voelen. Daarbij blijft steeds duidelijk dat de verantwoordelijkheid voor het pestgedrag bij degene ligt die pest en dat de school verantwoordelijk is voor het bieden van een veilige onderwijsomgeving.

Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:
De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan.
Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren
Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is:

- probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld. Ik *vind* dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. Zeg nooit: Je *bent* heel gemeen. Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijd woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken
Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het waarom? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Et cetera. Maak duidelijk dat er een tekort

aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen? Bied zo nodig hulp aan van de counselor (op vrijwillige basis). Het pestgedrag moet stoppen. Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie richtlijnen pesten).